

Rostlinné omamné drogy

Historie

- V období mezi 10. a 3. tisíciletím př.n.l. došlo k přelomu ve vývoji lidstva. Příklon k zemědělství vedl ke vzniku nových civilizací – **neolitická revoluce**. Někdy v jejím průběhu objevili lidé halucinogenní účinky některých rostlin.

Období neolitu

- Francie – nádoby sloužící k pálení omamné látky
- Tchaj – wan – zbytky keramiky zdobené konopným provázkem (12 tis.let př.n.l.)
- Egypt – užívání opia
- Kréta – 13.stol. př.n.l.sošky makových bohyní
- Čína, Indie – užití drog k léčebným potřebám

České země

- Kníže Břetislav (1092) –vyhánění kouzelníků, čarodějnic, hadačů
- Staří Slované uctívali rostliny, které se podobaly lidské postavě (máňdragora)
- Církev – potlačila pohanské zvyky násilím
- Rujana – poslední zmínky o čarodějnicích

- Vláda Karla IV. – počestění terminologie slovník *Bohemář a Glossář* – pojem konopí, mandragora, mák
- Tradiční užívání alkoholu: víno, pivo, medovina
- Čarodějnice : mandragora, rulík, blín, oměj, bolehlav, durman – vyvolávaly halucinace

Nový svět

- Indiánské kmeny
- Korunovační hostina aztéckého krále Montezuma II. – opojná houba
- Církev věnovala velkou péči vymýcení indiánských zvyků
- Mayové, Aztékové – k rituálům využívali kaktus, houby, durman, liánu
- Inkové – cenili si listů koky
- Listy koky později používali Španělé na zotročené Indiány – je povzbudivá, zvyšuje výkon, potlačuje hlad a únavu

Poslední období

- 1860 – izolace kokainu, zjištění, že je lokálním anestetikem
- 1920 až 1933 – prohibiční zákon v USA v souvislosti s účinky konopí
- 1943 – Albert Hofmann izoloval ve Švýcarsku z námele LSD 52, (diethylamid kyseliny lysergové) jedna desetimiliontina gramu může vyvolat klinické změny

- 50.roky 20.stol. - objevení halucinogenních účinků lysohlávky, kterou užívali mexičtí Indiáni při rituálech
- Práce s omamnými drogami byla určena výhradně šamanům a kouzelníkům, ti dohlíželi na každého, kdo je požil
- Rituály byly pouze součástí domorodých náboženství, užívání svatých rostlin tak bylo pod kontrolou – výjimka : Evropa a alkohol

Definice drogy (drug)

- **Droga** – surovina rostlinného nebo živočišného původu používaná k přípravě léků
- Jakákoliv substance , která vpravením do živého organismu změní jednu nebo více jeho funkcí

- **Omamná droga** – zneužívání toxikomany

a) přírodního původu

b) syntetického původu

Musí splňovat : ovlivňuje prožívání reality (psychotropní efekt) a vyvolává závislost

Toxikomanie (drug addiction)

- je drogová a léková závislost
- vznik psychické a fyziologické závislosti
- prah tolerance
- abstinční syndrom
- ohrožení jedince a společnosti
- sociální dopady

Rozdělení a charakteristika

- Podstatná část rostlin obsahujících omamné látky je rozšířena v tropech a subtropích
- Zlatý trojúhelník:
  - Laos, Barma, Thajsko - produkují opium
  - Kolumbie, Peru, Bolivie – pěstují koku
- 1.) Halucinogeny
- 2.) Stimulancia CNS
- 3.) Narkotická analgetika

Halucinogeny

- Marihuana, hašiš, mezkalin, psilocybin
- Kvalitativní změny vědomí, vnímání, zrakové a sluchové halucinace, depersonalizace, deformace času, zvuků, prostoru, často tak intenzivní, že se osoba snaží utéci bez ohledu na možné zranění, smrt
- RIZIKO: krajní nevypočitatelnost efektu

Stimulancia CNS

- Kokain, pervitin (syntetický)
- Působí stimulačně na CNS, euforie s ústupem únavy, potřeby spánku, chuti k jídlu
- Zvyšuje se představitivost, aktivita, sebevědomí
- Při předávkování – chaotické myšlení
- Vzniká psychická závislost
- Po abúzu – paranoidní syndrom (stíha) přechází do toxické psychozy

Narkotická analgetika

- Morfin, heroin, kodein
- Opiáty – původně získané z opia (morfin, kodein)
- V medicíně užívány k tlumení bolesti (morfin) nebo k tlumení kašle (kodein)
- Rychle vzniká fyzická závislost, zejména bolesti svalů, kloubů, pocení, slzení, průjem, tzv. abstinenční syndrom opiátového typu

Drogová závislost (drug dependence)

- Chorobný stav spojený s neovladatelnou touhou po opakovaném braní drogy, mnohdy s tendencí zvyšovat dávky

Drogy měkké – akceptovatelné riziko

káva, alkohol, tabákové výrobky, produkty konopí

Drogy tvrdé - neakceptovatelné riziko

heroin, kokain, crack, pervitin

Zákony

- Drogy a zákon :
- Mezinárodní úmluva o opiu 1912 Haag
- Mezinárodní úmluva o opiu 1925
Ženeva
- Opiový zákon č.29/1938Sb ČSR
- Trestní zákon č.86/1950Sb
- Trestní zákon č.112/1998 Sb. trestnost
držení drogy pro vlastní potřebu
- §168tr.zákona oznamovací povinnost
- § 167tr.zákona trestnost nepřekažení

- Autor : Mgr.V.Brtnová

- Téma : Drogy

- Ročník : Devátý ZŠ

- Předmět : Chemie

- Datum : červen 2012

- Anotace : Prezentace je určena pro žáky devátých tříd k tématu Léčiva, návykové látky. Doporučuji výklad rozdělit do 2 hodin a následně provést s žáky řízenou diskuzi a využít jejich znalostí z přírodopisu. Prezentaci lze použít k prevenci - návykové látky.

- Valíšek P. a kol. : Rostlinné omamné drogy. Start. Benešov, 2000. ISBN 80-86231-09-7